

ผลของการใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลสำหรับการศึกษา ภาคปฏิบัติในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์*

สกุลรัตน์ เตียววานิช พย.ม. **

บทคัดย่อ:

วัตถุประสงค์ของการวิจัย: เพื่อศึกษาผลของการใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลสำหรับการศึกษภาคปฏิบัติในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

การออกแบบการวิจัย: การวิจัยเชิงคุณภาพแบบบรรยาย

การดำเนินการวิจัย: คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 36 ราย จากนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยศัลยกรรมทางเดินอาหารลำไส้เล็กของการฝึกปฏิบัติ นักศึกษาให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมายโดยใช้แบบบันทึกแบบเดิม ลำดับที่สองใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลผู้ป่วยศัลยกรรมระบบทางเดินอาหาร (NS-NPR) คู่มือการใช้แบบบันทึก (NS-IM NPR) และแบบบันทึกการสะท้อนคิดสำหรับนักศึกษา (NS-RRS) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นใหม่ ทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกการสะท้อนคิดตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ประยุกต์จากการผสมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหิดล “เป็นคนดี มีปัญญา นำพาสู่” ตามค่านิยมหลักของมหาวิทยาลัย “MAHIDOL” ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) ฉบับ พ.ศ. 2555-2559 และ 2560 ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และค่านิยมหลักของคณะพยาบาลศาสตร์

ผลการวิจัย: นักศึกษาสะท้อนคิดการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ชัดเจนครบทุกด้าน ตามที่มหาวิทยาลัยมหิดลกำหนด ภายหลังใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลและคู่มือที่สร้างขึ้นเป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติให้การพยาบาล ครอบคลุมค่านิยมหลัก ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทุกด้านอีกด้วย ทั้งยังสะท้อนคิดออกมาชัดเจนมากที่สุดในพฤติกรรมตามคุณลักษณะ “เป็นคนดี” รองลงมาคือ “มีปัญญา” และ “นำพาสู่”

ข้อเสนอแนะ: แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลและคู่มือที่สร้างขึ้นสามารถช่วยนักศึกษาให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามมหาวิทยาลัยมหิดลกำหนด อย่างไรก็ดี ควรปรับปรุงแบบบันทึกกระบวนการพยาบาลให้สามารถพัฒนาคุณลักษณะ “มีปัญญา” และ “นำพาสู่” ให้โดดเด่นเช่นเดียวกับการ “เป็นคนดี”

วารสารสภาการพยาบาล 2562; 34(3) 43-59

คำสำคัญ : คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ / แบบบันทึกกระบวนการพยาบาล / การศึกษภาคปฏิบัติ
การพยาบาล

วันที่ได้รับ 9 มี.ค. 62 วันที่แก้ไขบทความเสร็จ 11 มี.ย. 62 วันที่รับตีพิมพ์ 15 มี.ย. 62

* โครงการวิจัยได้รับทุนจากกองทุน ซี.เอ็ม.บี. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

** อาจารย์ ภาควิชาการพยาบาลศัลยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อีเมลล์: sakunrat.tie@mahidol.ac.th

Application of a Nursing Process Record Form for a Nursing Practicum and Its Contribution to Fostering Favourable Graduates Characteristics*

Sakunrat Tiewwanich, M.N.S. (Nursing Science) **

Abstract:

Objective: To study how a nursing process record form for a nursing practicum contributed to fostering favourable graduate characteristics

Design: Descriptive qualitative study.

Methodology: The subjects were 36 purposively sampled third-year nursing students doing a practicum in the gastro-intestinal surgery ward. In the first week, the subjects used the standard record form in the process of caring for the assigned patients. In the second week, the subjects switched to the Nursing Student-Nursing Process record form (NS-NPR), which was employed along with 1) the Nursing Student-Instruction Manual for Nursing Process record (NS-IM NPR), and 2) the Nursing Student-Reflection Record Sheet (NS-RRS). The process record form, the manual and the reflection sheet were all developed by the researcher.

Content analysis was used to analyse the data obtained through the NS-RRS, designed according to 1) this study's conceptual framework, which conformed to Mahidol University's core values of 'Being Good, Being Wise, Bringing Joy'; 2) the expected educational skills for the twenty-first century; and 3) Thailand Quality Framework for Higher Education (TQF-HEd), BE 2555-2559 and 2560 (2012-2016 and 2017), which was consistent with the Faculty of Nursing's core values and favourable graduate characteristics.

Results: After applying the nursing process record forms for a nursing practicum, the subjects reflected all aspects of the favourable graduate characteristics as required by the university. The subjects fulfilled the main core values, displayed twenty-first-century educational skills and satisfied all aspects of Thailand Quality Framework for Higher Education. In response to Mahidol University's core values, the subjects' reflection was more evident in the 'Being Good' aspect than in the 'Being Wise' and the 'Bringing Joy' aspects.

Recommendations: The nursing process record form and manual were effective in fostering the university's favourable graduate characteristics in the participating nursing students. However, it is recommended that the form be adjusted so that it would foster the 'Being Wise' and the 'Bringing Joy' aspects as effectively as it does the 'Being Good' aspect.

Thai Journal of Nursing Council 2019; 34(3) 43-59

Keywords: favourable graduate characteristics; nursing process record form; nursing practicum

Received 9 March 2019, Revised 11 June 2019, Accepted 15 June 2019

* This research project is supported by China Medical Board of New York, Inc. Faculty of Nursing, Mahidol University

** Lecture, Department of Surgical Nursing, Faculty of Nursing, Mahidol University, E-mail: sakunrat.tie@mahidol.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย เป็นแหล่งการเรียนรู้ มุ่งหวังผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ดังคำกล่าวที่ว่า “บัณฑิตมหิดล มุ่งประโยชน์สุข เพื่อมวลมนุษยชาติ” ดังนั้นจึงมีการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับบริบทของสังคมปัจจุบัน ให้ “เป็นคนดี มีปัญญา นำพาสุข”¹ มหาวิทยาลัยมหิดลได้นำไปใช้โดยมุ่งพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตดังกล่าวผ่านการจัดการเรียนการสอน

การพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้สอดคล้อง ตามค่านิยมหลัก (Core values) ของมหาวิทยาลัยมหิดล (MAHIDOL) คือ รู้แจ้ง รู้จริง สมเหตุ สมผล (Mastery) มุ่งผลเพื่อผู้อื่น (Altruism) กลมกลืนกับสรรพสิ่ง (Harmony) มั่นคงยิ่งคุณธรรม (Integrity) แน่วแน่ทำ กล้าตัดสินใจ (Determination) สร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Originality) และ ใฝ่ใจเป็นผู้นำ (Leadership)² ประกอบกับทักษะที่บัณฑิตควรมีของทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Concept of education reform/Learning outcomes 21st century skills) ทั้ง 9 ด้าน¹ ร่วมกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หรือ มคอ. (Thailand Quality Framework for Higher Education: TQF: HEd) ฉบับ พ.ศ. 2555-2559 ได้แก่ 1) คุณธรรม/จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี¹ และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ในปี 2560 ได้เพิ่มเติมด้านทักษะพิสัย เป็นทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ด้านที่ 6 สำหรับการจัดการเรียนรายวิชาปฏิบัติ

ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตปรับปรุง พ.ศ. 2555-2559 จากมาตรฐานทางการศึกษาที่ใช้เป็นหลักดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหิดลคาดหวังว่า บัณฑิตจากทุกคณะวิชาและสถาบันภายใต้ การจัดการเรียนการสอนด้านการศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล จะได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะดังกล่าวเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี^{1,2}

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลิตบัณฑิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในปี 2560, 2561 และ 2562 คิดเป็นร้อยละ 4.17, 5.61 และ 6.65 ของบัณฑิตพยาบาลศาสตรบัณฑิตเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย³ โดยในปี 2560 จำนวนบัณฑิตคิดเป็นร้อยละ 10.40 ของมหาวิทยาลัยมหิดล^{6,17} มีพันธกิจหลักในการผลิตบัณฑิตที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น “มุ่งมั่นคุณธรรม เลิศล้ำทางปัญญา สร้างคุณค่าต่อสังคม” มีคุณลักษณะตามค่านิยมของคณะและสอดคล้องกับมหาวิทยาลัย ทั้งเป็นผู้นำในการสร้างเสริมสุขภาวะแก่สังคม โดยบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษายังต้องมีสมรรถนะทางการพยาบาลตามที่สภาการพยาบาลกำหนด

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อหล่อหลอมให้นักศึกษาพยาบาลมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหิดลนั้น ในชั้นปีที่ 1 และ 2 ได้จัดให้เริ่มศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปทางวิทยาศาสตร์ของการศึกษาระดับปริญญาตรี จากนั้น ในชั้นปีที่ 3 และ 4 จัดให้เรียนรู้เกี่ยวกับศาสตร์ด้านการพยาบาล ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยการฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วยในบทบาทของพยาบาลร่วมกับทีมสุขภาพ และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ญาติผู้ป่วยและชุมชน เป็นต้น ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพ มีทักษะทางสังคม⁵ และแสดงคุณสมบัติที่พึงประสงค์ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

อาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ

ตามสมรรถนะของนักศึกษาได้ในทุก ๆ มิติ เพราะเป็นการสอนกลุ่มเล็กที่สัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาไม่เกิน 1 ต่อ 8 สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และระหว่างนักศึกษาเองได้ง่าย ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถามทางคลินิก กระตุ้นวิธีคิดวิเคราะห์ เปิดประเด็นเด่นที่เกี่ยวข้อง ให้โอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง⁶ ทั้งยังสามารถปรับปรุงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงสมรรถนะ ตลอดจนสร้างเจตคติ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁷

ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาการพยาบาล ศัลยศาสตร์ รับผิดชอบการสอนในหมวดเฉพาะด้านการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดระบบทางเดินอาหารทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ดังที่กล่าวมาแล้ว อาจารย์ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยใช้การศึกษาภาคปฏิบัติ การใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย เป็นการจัดเนื้อหาสำหรับการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ เพราะกระบวนการพยาบาลประกอบด้วยขั้นตอนที่ใช้แก้ไขปัญหาการพยาบาลทางคลินิกอย่างเป็นระบบ นักศึกษาต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ร่วมกับการใช้ความรู้และทักษะทางสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลทางวิชาการ ความคิดริเริ่มเพื่อการพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหา การใช้เหตุผล และการตัดสินใจทางคลินิก⁸⁻¹¹ รวมทั้งสื่อสารเพื่อประสานงานกับทีมสุขภาพ ผู้ป่วย ครอบครัว และผู้เกี่ยวข้อง⁶ โดยปัจจุบันใช้รูปแบบการบันทึกที่มีเพียงหัวข้อ ข้อมูลสนับสนุน ข้อวินิจฉัย และการวางแผนการพยาบาล เท่านั้น

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้กระบวนการพยาบาลทั้ง 5 ขั้นตอน ที่มีการผสมผสานการเรียนรู้ส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่

พึงประสงค์มหาวิทยาลัยมหิดล ค่านิยมหลัก ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติหรือ มคอ. ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเพื่อช่วยกระตุ้นให้นักศึกษามีการพัฒนากระบวนการคิด ให้เกิดพฤติกรรมแสดงออกตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จึงได้พัฒนาแบบบันทึกกระบวนการพยาบาลที่เป็นระบบผสมผสานการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าว

วิธีการสอนภาคปฏิบัติโดยใช้แบบบันทึกที่พัฒนาขึ้น ต่างจากวิธีการเรียนการสอนแบบเดิมที่เป็นเพียงการเขียนแผนการดูแลผู้ป่วยรายบุคคลในรายงานการวางแผนการพยาบาลประจำวัน (Daily care plan) ของผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมาย ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วนหลักคือ ข้อวินิจฉัยการพยาบาลและข้อมูลสนับสนุน เป้าหมายการการพยาบาลหรือผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ และเกณฑ์การประเมินผลลัพธ์ และการพยาบาลที่ให้นั้น เขียนแผนการพยาบาลประจำวันจากข้อมูลการประเมินภาวะสุขภาพ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ แผนการรักษา และหัตถการที่ผู้ป่วยได้รับ

วิธีสอนภาคปฏิบัติข้างต้นไม่ได้มุ่งเน้นให้พัฒนาสมรรถนะทางการคิดและการวิเคราะห์ปัญหาแบบเป็นระบบ เพิ่มหัวข้อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการใช้เหตุผลและการตัดสินใจทางคลินิก เพื่อเป็นผู้นำในการคิด วิเคราะห์การวินิจฉัยปัญหาการพยาบาล และสร้างสรรค์การพยาบาลที่เฉพาะ สัมพันธ์กับข้อมูลผู้ป่วย ร่วมกับคู่มือการปฏิบัติที่ได้ฝึกเรียนรู้ด้วยตนเอง หาข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ให้การพยาบาลผู้ป่วยเพื่อแก้ปัญหาได้ตามลำดับความสำคัญตามข้อมูลที่ค้นคว้ารวบรวมได้ และมีการสะท้อนคิดภายหลังปฏิบัติการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาล ต่อการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบคุณลักษณะบัณฑิต

สกุลรัตน์ เตียววานิช

ของมหาวิทยาลัยมหิดล โดยหวังว่าจะเป็นแนวทางใหม่ในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตได้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ “คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์มหาวิทยาลัยมหิดล” เป็นแนวคิดหลักในการกำหนดทิศทางการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีองค์

ประกอบร่วมของกรอบแนวคิด 3 ด้าน คือ ค่านิยมหลัก (Core values) ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Concept of education reform/Learning outcomes 21st century skills) และมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ: มคอ. (Thailand Quality Framework for Higher Education: TQF: HEd) ฉบับ พ.ศ. 2555-2559 และ 2560^{1,4} เป็นคุณลักษณะจำเป็นของการเป็นบัณฑิตในสังคมไทยปัจจุบัน ดังแสดงในแผนภูมิ 1

“บัณฑิตมหิดลมุ่งประโยชน์สุขเพื่อมวลมนุษยชาติ”

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยมหิดล “เป็นคนดี มีปัญญา นำพาสุข”		
เป็นคนดี	มีปัญญา	นำพาสุข
คิดดี พุทธิ ทักษะ มีจิตสำนึก และรับผิดชอบต่อสังคม	มีภาวะผู้นำความคิดสร้างสรรค์และแรงงานใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก	สร้างความสุขภายในตนเองและขยายความสุขให้ผู้อื่นได้เข้าใจในความหลากหลาย และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ
ค่านิยมหลัก “MAHIDOL”	ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21	มคอ.
M Mastery รู้แจ้ง รู้จริง สมเหตุ สมผล	1. Critical Thinking & Problem Solving การคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ปัญหา	1. คุณธรรม/จริยธรรม
A Altruism มุ่งผลเพื่อผู้อื่น	2. Creativity & Innovation การคิดสร้างสรรค์สิ่งนวัตกรรม	2. ความรู้
H Harmony กลมกลืนกับสรรพสิ่ง	3. Communication & Collaboration การสื่อสารและประสานงานได้ดี	3. ทักษะทางปัญญา
I Integrity มั่นคงยังคุณธรรม	4. Information, Media & Technology skill ข้อมูลสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี	4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
D Determination แน่วแน่ทำ กล้าตัดสินใจ	5. Leadership & Responsibility การเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ	5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข
O Originality สร้างสรรค์สิ่งใหม่	6. Flexibility & Adaptability ความยืดหยุ่นและการปรับตัว	6. การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี
L Leadership ใส่ใจเป็นผู้นำ	7. Initiative & Self-Direction การคิดริเริ่มและกำหนดทิศทางตนเองได้	6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ
	8. Social & Cross-Cultural Skills ทักษะด้านสังคมและวัฒนธรรม	
	9. Productivity & Accountability การสร้างผลผลิตต่างๆ และสำนึกในหน้าที่	
อัตลักษณ์บัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล “มุ่งมั่นคุณธรรม เลิศล้ำทางปัญญา สร้างคุณค่าต่อสังคม” ค่านิยมหลัก คณะพยาบาลศาสตร์ “NS MAHIDOL” N Noble สืบสานปณิธาน ทำงานเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะแก่สังคม S Synergy รวมพลัง ร่วมใจมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน M Moral คุณธรรมจริยธรรมนำองค์กร A Accountability รับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม H Human Respect เคารพและให้เกียรติต่อกัน I Innovation สร้างนวัตกรรม D Direct toward Excellence มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ O Onward Improvement เรียนรู้ตลอดชีวิต คิด พัฒนาอย่างต่อเนื่อง L Leadership กล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยน		

แผนภูมิ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัยประยุกต์จากคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหิดล ค่านิยมหลักของมหาวิทยาลัยมหิดล ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ^{1,2,4,18}

จากคุณลักษณะที่กำหนดข้างต้น “เป็นคนดี” หมายถึง คิดดี พูดดี ทำดี มีจิตสำนึกและรับผิดชอบ ต่อสังคม โดย (1.1) เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติดีทั้งกาย วาจา และใจ (1.2) มีความขยัน อดทน และมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน (1.3) รู้หน้าที่ มีวินัย และจรรยาบรรณ (1.4) มีทักษะในการดำเนินชีวิต ที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมในฐานะ พลเมืองและพลโลก และ (1.5) “อดทน อดปรี อดเกร” ปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนปฏิบัติต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อ สังคม มีจิตอาสา และยึดถือประโยชน์ส่วนรวม

“มีปัญญา” หมายถึง ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต ก้าวทัน การเปลี่ยนแปลงของโลก มีภาวะผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์ และเก่งงาน โดย (2.1) ใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้ ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (2.2) สามารถคิดอย่าง ไคร่ครวญ วิเคราะห์ วิจาร์ณ และสังเคราะห์ เพื่อ พัฒนาตนเองและสังคม (2.3) มีความรู้และทักษะ วิชาชีพในสาขาที่ศึกษาเป็นอย่างดี รอบรู้ในศาสตร์อื่น ที่เกี่ยวข้อง และเท่าทันในเทคโนโลยีที่ทันสมัย (2.4) สามารถบูรณาการ และประยุกต์ความรู้ เพื่อก้าวไป พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (2.5) มีภาวะ ผู้นำ เป็นที่พึ่งพาของผู้อื่นได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น สามารถบริหาร จัดการ และปฏิบัติงานเป็นกลุ่มได้อย่างดี (2.6) มี ความสามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนในระดับดี และ (2.7) มีทักษะในการใช้ ภาษาประจำชาติและท้องถิ่น การสื่อความหมาย และ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ถูกต้องและเหมาะสม

“นำพาสุข” หมายถึง สร้างความสุขภายในตนเอง และขยายความสุขให้ผู้อื่นได้ เข้าใจในความหลากหลาย และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ (3.1) สามารถสร้าง ความสุขภายในตนเองได้ เพื่อการดำรงชีวิตที่มีความสุข (3.2) มีการพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจของตนเอง

ให้แข็งแรงและสมบูรณ์ (3.3) เป็นผู้มีใจกว้าง เข้าใจ ทั้งในความคิด และวัฒนธรรมที่หลากหลาย และ (3.4) สามารถแก้ไขปัญหาในภาวะวิกฤติ เพื่อสร้างความสุข ให้กับตนเองและสร้างสันติสุขให้กับสังคม มีค่านิยม ที่เหมาะสมโดยยังคงตระหนัก และดำรงไว้ซึ่งคุณค่า ของวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ^{1,2}

ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Concept of education reform/Learning outcomes 21st century skills) ทั้ง 9 ด้าน ประกอบด้วย 1) การคิดอย่างมี วิจาร์ณญาณและแก้ปัญหา (critical thinking & problem solving) 2) การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (creativity & innovation) 3) การสื่อสารและประสานงาน ได้ดี (communication & collaboration) 4) ข้อมูล สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (information, media & technology skills) 5) การเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (leadership & responsibility) 6) ความยืดหยุ่นและ การปรับตัว (flexibility & adaptability) 7) การคิด ริเริ่มและกำหนดทิศทางตนเองได้ (initiative & self-direction) 8) ทักษะด้านสังคมและวัฒนธรรม (social & cross-cultural skills) และ 9) การสร้างผลผลิตต่าง ๆ และสำนึกในหน้าที่ (productivity & accountability)^{1,2}

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หรือ มคอ. (Thailand Quality Framework for Higher Education: TQF: HEd) ฉบับ พ.ศ. 2555-2559 ได้แก่ 1) คุณธรรม/จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะ ทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบต่อสังคม และ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิง ตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี¹ มหาวิทยาลัย มหิดลคาดหวังว่าบัณฑิตจากทุกคณะวิชาและสถาบัน ภายใต้มหาวิทยาลัยมหิดล จะได้รับการพัฒนาให้มี คุณลักษณะดังกล่าวเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับ ปริญญาตรี^{1,2,4} และด้านทักษะพิสัย เป็นทักษะการ

ปฏิบัติทางวิชาชีพ ด้านที่ 6 สำหรับการจัดการเรียน
รายวิชาปฏิบัติ ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตปรับปรุง
พ.ศ. 2555-2559 สอดคล้องกับประกาศกระทรวง
ศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี
สาขาพยาบาลศาสตร์ เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2560
นอกจากนี้ การจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร
บัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ เป็นไปเพื่อหล่อหลอม
บัณฑิตให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตาม
คณะฯ กำหนด คือ “เก่ง ดี มีสุข” สอดรับกับคุณลักษณะ
บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งปลูกฝังค่านิยมหลัก
ของคณะฯ (NS MAHIDOL) ดังนี้ N Noble สืบสาน
ปณิธาน ทำงานเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะแก่สังคม, S
Synergy รวมพลัง ร่วมใจมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน, M
Moral คุณธรรมจริยธรรมนำองค์กร, A Accountability
รับผิดชอบตนเองและส่วนรวม, H Human Respect
เคารพและให้เกียรติต่อกัน, I Innovation สร้างนวัตกรรม,
D Direct toward Excellence มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ,
O Onward Improvement เรียนรู้ตลอดชีวิต คิด พัฒนา
อย่างต่อเนื่อง และ L Leadership กล้าคิด กล้าทำ
กล้านำ กล้าเปลี่ยนแปลง ที่มีความสอดคล้องกับค่านิยมหลัก
ของมหาวิทยาลัยมหิดล ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษ
ที่ 21 และมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
ดังกล่าวข้างต้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้แบบบันทึกกระบวนการ
พยาบาลสำหรับการศึกษาคณะปฏิบัติในการพัฒนา
คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบ
บรรยาย (Descriptive qualitative study design) ใช้
วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ประชากรใน

การวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร
บัณฑิต ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหิดล ศึกษาภาคปฏิบัติในหอผู้ป่วยตย์สยกรมระบบ
ทางเดินอาหาร การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง
จำนวน 36 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลสำหรับ
นักศึกษาพยาบาล (Nursing Students- Nursing Process
Record: NS-NPR) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย
หัวข้อหลักในการบันทึก 5 ส่วนคือ 1) ข้อมูลทั่วไป
ของผู้ป่วยและข้อมูลเกี่ยวกับโรค ได้แก่ เพศ อายุ
การวินิจฉัยโรค และการผ่าตัด 2) ข้อมูลจากการประเมิน
สภาพผู้ป่วย ได้แก่ สัญญาณชีพ ระดับความปวด
ความสามารถในการเคลื่อนไหว ระดับความสามารถ
ในการดูแลตัวเองในกิจวัตรประจำวัน ระดับความ
รู้สึกรู้สีก้าว ปริมาณสารคัดหลั่งจากท่อระบายต่างๆ ผล
การตรวจทางห้องปฏิบัติการ ภาวะโภชนาการและ
อาหารที่ได้รับ ความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ และ
ความเสี่ยงในการเกิดแผลกดทับ ข้อมูลส่วนนี้มีลักษณะ
เป็นรายการให้เลือกทำเครื่องหมาย (Check lists) 3) ข้อมูลการพยาบาล 4) ข้อมูลการประเมินผลลัพธ์
และ 5) เวลาที่ประเมิน เวลาที่ให้การพยาบาล และ
ประเมินผลลัพธ์

2. คู่มือการใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาล
ของนักศึกษาพยาบาล (Nursing Students-Instruction
Manual Nursing Process Record: NS-IM NPR)
ประกอบด้วยข้อความอธิบายวิธีใช้แบบประเมินและ
การบันทึกในคู่มือที่สั้น กระชับ ชัดเจน รวมถึงเกณฑ์
การตัดสินใจเพื่อให้คะแนน หรือบันทึกปัญหาผู้ป่วย
ที่ประเมินได้ตามที่ระบุไว้ในแบบบันทึก

3. แบบบันทึกการสะท้อนคิดสำหรับนักศึกษา (Nursing Students-Reflective Sheet: NS-RS) เป็นแบบบันทึกการสะท้อนคิด ประกอบด้วยขั้นตอนการประเมินสภาพ การวินิจฉัยปัญหา การระบุวิธีการพยาบาลที่สอดคล้องกับปัญหา และการประเมินผลลัพธ์หลังจากที่ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลตามที่ระบุไว้ โดยผู้วิจัยแนะนำให้นักศึกษาตอบแบบบันทึกสะท้อนคิดตามกิจกรรมหลังจากใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลและให้การพยาบาลในแต่ละวันอย่างต่อเนื่อง 1 สัปดาห์ เป็นวันปฏิบัติจำนวน 3 วัน ตัวอย่างแบบบันทึกการสะท้อนคิดสำหรับนักศึกษาในการใช้แบบบันทึกทางกระบวนการพยาบาล ดังนี้

1. นักศึกษารู้สึกอย่างไร ภายหลังจากใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลใหม่.....
2. แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลที่ใช้ใหม่ สามารถนำไปใช้ได้มากกว่าแบบบันทึกเดิมอย่างไร.....
3. ให้นักศึกษาเขียนถึงประสบการณ์และความสำคัญของการใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลแบบใหม่.....
4. นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการปฏิบัติตามขั้นตอนในแบบบันทึกกระบวนการพยาบาลใหม่

คุณภาพเครื่องมือการวิจัย

แบบบันทึกกระบวนการพยาบาล คู่มือในการใช้แบบบันทึก และแบบบันทึกการสะท้อนคิด ผ่านการพิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาพยาบาล จำนวน 5 ท่าน หลังจากปรับแก้ไขตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content validity index) ได้ 1.0 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกนี้ไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้น ปีที่ 3 จำนวน 20 รายที่มีลักษณะเดียวกัน แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบ

ความเป็นไปได้ในการใช้ (Feasibility) และปรับแก้ให้มีความสะดวกในการนำไปใช้งานตามสถานการณ์จริง ก่อนนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบให้แบบบันทึก คู่มือ และแบบสะท้อนคิดของนักศึกษามีความสะดวกในการใช้งาน โดยจัดให้แบบบันทึกและคู่มืออยู่ในแผ่นเดียวกันด้านหน้าและด้านหลัง สำหรับแบบบันทึกการสะท้อนคิดแยกออกมาอีกแผ่นหนึ่งเพื่อให้มีเนื้อที่เพียงพอสำหรับข้อมูลที่นักศึกษาต้องการสะท้อนคิด

วิธีเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ภายหลังจากได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากคณะบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำโครงการวิจัยที่ผ่านการอนุมัติทำการประชาสัมพันธ์ ให้นักศึกษาที่คาดว่าจะในกลุ่มตัวอย่างและมีความสนใจที่จะเข้าร่วมการวิจัยได้ทราบข้อมูล เมื่อนักศึกษาสนใจเข้าร่วมวิจัยและให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรในการเข้าร่วมการวิจัยแล้ว

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเข้าศึกษาภาคปฏิบัติในหอผู้ป่วยต้อสิกรรมระบบทางเดินอาหารในรายวิชาที่กำหนด ผู้วิจัยทำการสุ่มแบ่งนักศึกษาทั้งหมดจำนวน 36 คน เป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6-8 คน เพื่อขึ้นฝึกปฏิบัติกลุ่มละ 2 สัปดาห์ มอบหมายงานแต่ละกลุ่มเหมือนกันดังนี้

- สัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักศึกษารับผิดชอบผู้ป่วยรายบุคคล เขียนแผนการดูแลผู้ป่วยรายบุคคลในรายงานการวางแผนการพยาบาลประจำวัน (Daily care plan) ตามรูปแบบที่เคยปฏิบัติเดิม

- สัปดาห์ที่ 2 มอบหมายรับผิดชอบผู้ป่วยรายบุคคล นักศึกษาปฏิบัติการศึกษาพยาบาลตามรูปแบบบันทึกกระบวนการพยาบาล (Nursing process record) ใช้คู่มือและแบบบันทึกการสะท้อนคิดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ภายหลังสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติโดยใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลในสัปดาห์ที่ 2 แล้ว ให้นักศึกษาตอบแบบบันทึกการสะท้อนคิดการปฏิบัติการพยาบาลภายหลังใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลเพื่อศึกษาผลของการใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลสำหรับการศึกษาภาคปฏิบัติในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยมหิดล

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่นักศึกษานักศึกษาบันทึกในแบบสะท้อนคิดจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 36 คน มาเรียบเรียงเป็นรายบุคคล ให้นักศึกษาแต่ละคนอ่านและอธิบายความหมายที่ต้องการสื่อจากแบบสะท้อนคิด (member checking) โดยผู้วิจัยบันทึกการอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจตรงกัน

จากนั้นนำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้ว มาวิเคราะห์เนื้อหาตามใจความหลัก (Themes) ที่สอดคล้องกับคำจำกัดของมโนทัศน์จากกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอแบบบรรยาย และวิเคราะห์เนื้อหาอีกครั้งโดยผู้วิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพยาบาล 5 ท่าน (Peer/Expert reviews) เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันว่าข้อความที่สกัดได้จากแบบบันทึกการสะท้อนคิดของนักศึกษาสอดคล้องกับมโนทัศน์ในกรอบแนวคิดของการวิจัยจากแผนภูมิ 1 ได้แก่ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์มหาวิทยาลัยมหิดล “เป็นคนดี มีปัญญานำพาสุข” ค่านิยมหลักของมหาวิทยาลัย (MAHIDOL) ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) ฉบับ พ.ศ. 2555-2559 และ 2560 โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ว่า หากมีความสอดคล้องชัดเจนกับคุณลักษณะนั้น ๆ ให้ 3 คะแนน มีความสอดคล้องบ้าง แต่ไม่ชัดเจน ให้ 2 คะแนน แต่หากไม่มีความสอดคล้องเลย ต้องพัฒนาเพิ่มเติม ให้ 1 คะแนน จากนั้น จัดกลุ่มลงตามตารางที่พัฒนาขึ้นดังแสดงในตาราง 1 เพื่อให้เห็น

ความถี่ของรูปแบบใจความหลักสำคัญของนักศึกษาได้พัฒนาให้เกิดขึ้นหลังจากใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลในการศึกษานี้

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล รหัสโครงการ IRB-NS 2013/56.3009 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2557 ได้รับอนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากคณะ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ภายหลังจากกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลการประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยจากรองคมนตรีฝ่ายการศึกษาและหัวหน้าวิชา เมื่อนักศึกษาสนใจและแจ้งความจำนงที่จะเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยเข้าพบเพื่อแนะนำตัวและชี้แจงรายละเอียดของการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล สิ่งที่ต้องปฏิบัติ ความเสี่ยงและประโยชน์ สิทธิในการจะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ การพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย และสิทธิในการปฏิเสธการตอบคำถามและสามารถถอนตัวจากการศึกษาได้ตลอดเวลา จากนั้น สอบถามความสมัครใจที่จะเข้าร่วมการวิจัยหลังจากได้ข้อมูลรายละเอียดโครงการ หากนักศึกษาที่คาดว่าจะในกลุ่มตัวอย่างต้องการหรือไม่ต้องการเข้าร่วมการวิจัยจะไม่มีผลใดๆ กับคะแนนหรือการเรียนการสอนวิชานี้หรือวิชาอื่น เมื่อให้ข้อมูลและตอบคำถามจนเข้าใจแล้ว ผู้วิจัยขอความยินยอมกับนักศึกษาที่ต้องการเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลเนื้อหาการสะท้อนคิด ภายหลังจากใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลจากนักศึกษาจำนวน 36 คนมาวิเคราะห์ โดยไม่มีนักศึกษาดถอนตัวจากการศึกษา พบว่า

<p>คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหิดล: เป็นคนดี มีปัญญา นำพาสุข และเอกลักษณ์บัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหิดล: มุ่งมั่นคุณธรรม เลิศล้ำทางปัญญา สร้างคุณค่าต่อสังคม (N=36 คน)</p>	
<p>เป็นคนดี (N=36 คน) “มุ่งมั่นคุณธรรม”</p>	<p>เป็นคนดี (1.3) รู้หน้าที่ มีวินัย และจรรยาบรรณ (1.4) มีทักษะในการดำเนินชีวิตที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมในฐานะพลเมืองและพลโลก (1.5) “อดทน อดปม อดแค้น” ปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนปฏิบัติต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อสังคม มีจิตอาสา และยึดถือประโยชน์ส่วนรวม สอดคล้องกับ ค่านิยมหลัก: Mastery รู้แจ้ง รู้จริง สมเหตุ สมผล, Altruism มุ่งผลเพื่อผู้อื่น, Integrity มั่นคงยิ่งคุณธรรม, Determination แน่วแน่ทำกล้าตัดสินใจ, ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ข้อ 1. Critical Thinking & Problem Solving การคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ปัญหา 6. Flexibility & Adaptability ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 7. Initiative & Self-Direction การคิดริเริ่มและกำหนดทิศทางตนเองได้ และ มคอ. ข้อ 1. คุณธรรม/จริยธรรม ข้อ 6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ค่านิยมหลักของคณะฯ Noble สืบสานปณิธาน ทำงานเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะแก่สังคม Synergy รวมพลัง ร่วมใจมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน Moral คุณธรรม จริยธรรม นำองค์กร Accountability รับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม และ Direct toward Excellence มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ</p> <p>นักศึกษา 6 “รู้สึกดีค่ะ เมื่อก่อนที่ตั้งข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล ตั้งแบบสะเปะสะปะ หลังใช้แบบบันทึกแล้ว ทำให้มองเห็นภาพมากขึ้น มีหลักเกณฑ์การทำงานง่ายขึ้น มีสิ่งมาสนับสนุนข้อวินิจฉัยแยกของเรา จะได้ว่าวัน ๆ หนึ่งที่มาดูแลคนไข้ เราจะทำอะไรบ้าง คนไข้เป็นอย่างไร มีปัญหาอะไร จะได้ดูแลและแก้ปัญหาตรงจุด เพื่อที่จะลดปัญหาที่จะเกิดในอนาคตได้”</p> <p>นักศึกษา 7 “ทำให้หันมาสนใจดูแลผู้ป่วย คอยติดตามสารน้ำที่ให้ ปริมาณ content ที่ออก รวมถึงความเสี่ยงในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดกับผู้ป่วย เช่น แผลกดทับ ความเสี่ยงในเรื่องอุบัติเหตุ”</p> <p>นักศึกษา 21 “เข้าใจง่าย ชัดเจน รู้ประวัติการรักษา การผ่าตัด ได้รับสารน้ำ ค่า electrolyte สำคัญ ดูแลได้อย่างรวดเร็ว พร้อมนำไปใช้วางแผน การพยาบาลได้เลย ได้รู้ว่าการใส่ใจในการทำอะไรให้กับคนไข้เป็นเรื่องที่สำคัญในการพยาบาล รู้ว่าทำอะไรบ้างแล้ว นำมาเขียนลงในแบบฟอร์มนี้”</p>
<p>มีปัญหา (N=36 คน) “เลิศล้ำทางปัญญา”</p>	<p>มีปัญหา (2.2) สามารถคิดอย่างใคร่ครวญ วิเคราะห์ วิจารณ์ และสังเคราะห์ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม (2.3) มีความรู้และทักษะวิชาชีพในสาขาที่ศึกษาเป็นอย่างดี รอบรู้ในศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง และเท่าทันในเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีความสอดคล้องกับ ค่านิยมหลัก: Mastery รู้แจ้ง รู้จริง สมเหตุ สมผล, Determination แน่วแน่ทำ กล้าตัดสินใจ, Originality สร้างสรรสิ่งใหม่ ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ข้อ 1. Critical Thinking & Problem Solving การคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ปัญหา 2. Creativity & Innovation การคิดสร้าง สรรเชิงนวัตกรรม ข้อ 7. Initiative & Self-Direction การคิดริเริ่ม และกำหนดทิศทางตนเองได้ มคอ. ข้อ 2. ความรู้, ข้อ 3 ทักษะทางปัญญา, ข้อ 4 ทักษะความ สัมพันธ์ ระหว่าง บุคคล และความรับผิดชอบ, ข้อ 5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี และข้อ 6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ค่านิยมหลักของคณะฯ Onward Improvement เรียนรู้ตลอดชีวิต คิด พัฒนาอย่างต่อเนื่อง Innovation สร้างนวัตกรรม Direct toward Excellence มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ และ Leadership กล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยน</p>

<p>คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหิดล: เป็นคนดี มีปัญญา นำพาสุข และเอกลักษณ์บัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหิดล: มุ่งมั่นคุณธรรม เลิศล้ำทางปัญญา สร้างคุณค่าต่อสังคม (N=36 คน)</p>	
	<p>นักศึกษา 1 “<i>ระบุมผลการปฏิบัติได้อย่างละเอียดชัดเจนและครอบคลุม</i> บันทึกข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ เปรียบเทียบสะดวกต่อการค้นหาและเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วยให้วิเคราะห์ได้ง่ายขึ้น มีความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วย วางแผนได้ตรงกับปัญหาที่ผู้ป่วยมี กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออกในการปฏิบัติการพยาบาลที่ถูกต้อง รู้สึกภาพผู้ป่วยอย่างครอบคลุม เริ่มกระบวนการคิดการแยกแยะข้อมูล” เพื่อแก้ไขปัญหา ป้องกัน และฟื้นฟู ผู้ป่วยได้จริง”</p> <p>นักศึกษา 2 “<i>แบบฟอร์มนี้ใช้จัดลำดับ ขั้นตอน การพยาบาล เป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วย</i> สะดวก ต่อการจดบันทึก โดยวางแผนล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบ ใช้ประโยชน์ได้จริง ก่อนขึ้นปฏิบัติจะ ทำแบบฟอร์มสำหรับการจด case เพื่อให้ง่าย ประหยัดเวลา การทำงานหากมีการวางแผน ก็จะทำให้ การทำงานง่าย มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น จะนำข้อมูลตามแบบฟอร์มนี้ไปประยุกต์ใช้กับการ ขึ้นฝึกครั้งต่อไป</p> <p>นักศึกษา 7 “<i>มีความรู้เพิ่มมากขึ้นในการประเมินผู้ป่วย</i> มีรายละเอียดให้กรอกลงไปในช่วงว่าง”</p> <p>นักศึกษา 8 “<i>เป็นประโยชน์ต่อการเรียนมากที่สุด</i> ง่าย สะดวก สามารถประเมิน บันทึกข้อมูลที่จำเป็น ได้ครอบคลุม สำคัญกับการพยาบาลผู้ป่วย เป็นขั้นตอน รู้ลำดับความสำคัญของปัญหา ถ้าไม่มีแบบฟอร์มนี้ อาจไม่รู้ว่าจะประเมินอะไรบ้าง เหมาะสำหรับการใช้มาก เห็นเป้าหมายที่ชัดเจนในการดูแล <i>รู้ปัญหาที่แท้จริง</i> ของผู้ป่วยได้ด้วยตนเอง นำไปใช้ปฏิบัติการพยาบาลได้เป็นอย่างดี”</p> <p>นักศึกษา 20 “<i>มีความรู้ คิดเป็นระบบมากขึ้น</i> ทำให้รู้ว่า สิ่งใดที่จำเป็นต้องรู้มาก่อนแค่ไหน เพื่อให้ ได้ข้อมูลจำเป็นที่เป็นปัญหาของคนไข้จริง สามารถนำมาตั้งเป็นข้อวินิจฉัยการพยาบาล วางแผนกิจกรรม การพยาบาลที่สำคัญ ๆ ได้ ทำให้มีความรู้และความเข้าใจ ทราบวิธีประเมิน ADL, EVM, SS, Barden scale และความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ <i>ประเมินผู้ป่วยได้ถูกต้องรวดเร็ว</i>”</p> <p>นักศึกษา 31 “<i>แบบฟอร์มนี้ช่วยกระตุ้นความคิดได้มากขึ้น</i> ไม่จดไปมั่วเหมือนก่อน ทำให้จัดลำดับ ความคิดได้ดี ทราบว่าเราต้องรู้อะไร ทำอะไร เจาะความสำคัญส่วนนั้นได้ก่อนการวางแผน ประหยัดเวลา ในการดู Case แต่มีประสิทธิภาพขึ้น สามารถนำไปใช้ได้จริง”</p>
<p>นำพาสุข (N=36 คน) “สร้างคุณค่าต่อสังคม”</p>	<p>นำพาสุข (3.4) สามารถแก้ไขปัญหาในภาวะวิกฤติ เพื่อสร้างความสุขให้กับตนเองและสร้างสันติสุข ให้กับสังคม มีค่านิยมที่เหมาะสมโดยยังคงตระหนัก และดำรงไว้ซึ่งคุณค่าของวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ ของชาติ มีความสอดคล้องกับ <i>ค่านิยมหลัก: Mastery</i> รู้แจ้ง รู้จริง สมเหตุ สมผล, Altruism มุ่งผล เพื่อผู้อื่น, Harmony กลมกลืนกับสรรพสิ่ง, Determination แน่วแน่ทำ กล้าตัดสินใจ <i>ทักษะทางการ ศึกษาในศตวรรษที่ 21</i> ข้อ 1. Critical Thinking & Problem Solving การคิดอย่างมีวิจารณญาณและ แก้ปัญหา ข้อ 3. Communication & Collaboration การสื่อสารและประสานงานได้ดี, และ <i>มคอ.</i> ข้อ 4. ทักษะความสัมพันธ์ ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบ ข้อ 5. ทักษะการวิเคราะห์เชิง ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ข้อ 6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ <i>ค่านิยมหลักของคณะฯ</i> Accountability รับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวม Direct toward Excellence มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ</p>

<p>คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหิดล: เป็นคนดี มีปัญญา นำพาสุข และเอกลักษณ์บัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหิดล: มุ่งมั่นคุณธรรม เลิศล้ำทางปัญญา สร้างคุณค่าต่อสังคม (N=36 คน)</p>	
	<p>นักศึกษา 2 “สามารถส่งต่อข้อมูลสำคัญให้กับทีมพยาบาลได้ ข้อมูลไม่หายให้การดูแลคนไข้”</p> <p>นักศึกษา 3 “ได้เรียนรู้เกี่ยวกับคนไข้ครบทุกอย่าง ทางร่างกาย และจิตใจวางแผนการพยาบาลง่ายขึ้นมาก ดูคนไข้อย่างครอบคลุม มองปัญหาชัดเจน ตรงกับผู้ป่วย ให้การพยาบาลง่ายขึ้น ประหยัดเวลา”</p> <p>นักศึกษา 5 “บันทึกการประเมินคนไข้เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องทำทุกวัน เพื่อเป็นการติดตามและประเมินว่า คนไข้มีอาการดีขึ้นบ้างไหม ถ้าไม่ดี เราจะดูแลอย่างไร ตั้งข้อวินิจฉัยและแผนการพยาบาลได้ง่ายขึ้น”</p> <p>นักศึกษา 16 “มีประโยชน์ในการพยาบาล การซักประวัติคนไข้ มากกว่าจากที่เคยทำมา เพราะแต่ก่อน เราไม่รู้ว่าจะต้องบันทึก ซักประวัติตรวจร่างกายอย่างไรบ้าง บางอย่างที่เราเขียนไปก็ไม่รู้ว่าจะเอาข้อมูล ที่ได้ไปใช้ในการพยาบาลอะไรได้บ้าง แบบบันทึกนี้ทำให้มีแนวทาง มีจุดมุ่งหมายในการทำงานมากขึ้น การบันทึกข้อมูล นำมาใช้ในการพยาบาลได้จริง ”</p> <p>นักศึกษา 36 “เวลา conference เปิดหาข้อมูลไม่เจอว่าจดไว้ตรงไหน แบบประเมินใหม่ทำให้นักศึกษา แก้ปัญหาตรงจุดได้ทั้งหมด มีประโยชน์ดี น่าจะเป็นเล่มมาให้รุ่นน้องใช้ด้วย”</p>

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของใจความหลัก
 เนื้อหาสกัดจากการสะท้อนคิดการใช้แบบบันทึก
 กระบวนการพยาบาลในการพยาบาลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง
 3 วัน ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ผลลัพธ์
 ดังที่แสดงในตาราง 1 พบว่า

1. ข้อมูลจากการสะท้อนคิดหลังการใช้แบบ
 บันทึกทางการพยาบาลมีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะ
 บัณฑิตที่พึงประสงค์มหาวิทยาลัยมหิดล ได้แก่ “เป็น
 คนดี มีปัญญา นำพาสุข” อย่างชัดเจน

2. ค่านิยมหลัก Mastery รู้แจ้ง รู้จริง สมเหตุ
 สมผล และ Determination แน่วแน่ทำ กล้าตัดสินใจ
 มีความสอดคล้อง 100% กับ การเป็นคนดี มีปัญญา
 นำพาสุข

3. ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่
 1. Critical thinking & problem solving (การคิดอย่าง

มีวิจารณ์ญาณและแก้ปัญหา) มีความสอดคล้อง 100%
 กับการ “เป็นคนดี มีปัญญา นำพาสุข”

4. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
 แห่งชาติ ข้อที่ 6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ มีความ
 สอดคล้อง 100% กับการเป็นคนดี มีปัญญา นำพาสุข

5. ค่านิยมหลักของคณะฯ มีความสอดคล้อง
 แบบกระจายทั่วถึงกับ “เป็นคนดี มีปัญญา นำพาสุข”

ในภาพรวมสะท้อนว่าเกือบทุกมิติมีความ
 สอดคล้องกันชัดเจนกับคุณลักษณะที่กำหนดไว้ ยังมี
 บางประเด็นเท่านั้น ที่สอดคล้องแต่ยังไม่ชัดเจนมาก
 และไม่มีข้อใดเลยที่ไม่สอดคล้อง (ตาราง 1) สรุป
 ผลการศึกษาได้ว่า การใช้แบบบันทึกกระบวนการ
 พยาบาลที่พัฒนาขึ้น สามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะ
 ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบคุณลักษณะ
 บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหิดลได้

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ข้อมูลสกัดจากการสะท้อนคิดของนักศึกษาที่สอดคล้องกับรอบคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์มหาวิทยาลัยมหิดล ค่านิยมหลัก ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (n = 36 คน)

คะแนนคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยมหิดล									
คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยมหิดล		เป็นคนดี		มีปัญญา		นำพาสุข		เต็ม 18 คะแนน	ร้อยละ
		1. คิดดี ทำดี ขุติ	2. มีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม	3. ไม่เรียนรู้ตลอดชีวิต ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก	4. มีภาวะผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์ และ เก่งงาน	5. สร้างความสุขภายในตนเองและขยายความสุขให้ผู้อื่นได้	6. ใช้ใจความหลากหลายและดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ		
ค่านิยมหลัก "MAHDOL"	M Mastery (รู้แจ้ง รู้จริง สมเหตุ สมผล)	3	3	3	3	3	3	18.00	100.00
	A Altruism (มุ่งผลเพื่อผู้อื่น)	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	H Harmony (กลมกลืนกับสรรพสิ่ง)	3	3	3	2	3	2	16.00	88.89
	I Integrity (มั่นคงอยู่ในคุณธรรม)	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	D Determination (แน่วแน่ทำ ก้าวตัดสินใจ)	3	3	3	3	3	3	18.00	100.00
	O Originality (สร้างสรรค์สิ่งใหม่)	2	2	2	2	2	2	12.00	66.67
	L Leadership (ใส่ใจเป็นผู้นำ)	2	2	3	3	3	2	15.00	83.33
ทักษะทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21	1. Critical thinking & problem solving	3	3	3	3	3	3	18.00	100.00
	2. Creativity & innovation	3	2	2	2	2	2	13.00	72.22
	3. Communication & collaboration	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	4. Information, media & technology skills	3	3	2	2	2	2	14.00	77.78
	5. Leadership & responsibility	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	6. Flexibility & adaptability	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	7. Initiative & self-direction	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	8. Social & cross-cultural skills	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	9. Productivity & accountability	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
มคอ.	1. คุณธรรม/จริยธรรม	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	2. ความรู้	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	3. ทักษะทางปัญญา	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบต่อสังคม	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
	6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	3	3	3	3	3	2	17.00	94.44
เต็ม 66 คะแนน		64	63	63	62	63	48	16.50	91.67
ร้อยละ		96.97	95.45	95.45	93.94	95.45	72.73	91.67	91.67

หมายเหตุ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องชัดเจนกับคุณลักษณะนั้น ๆ
 2 หมายถึง มีความสอดคล้อง
 1 หมายถึง ต้องพัฒนาเพิ่มเติม

การอภิปรายผล

การใช้แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถช่วยพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหิดลได้¹⁻² โดยนักศึกษาได้แสดงออกถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการ “เป็นคนดี” มากที่สุด เนื่องจากแบบบันทึกมีจุดเน้นที่การประเมินสภาพทางคลินิกของผู้ป่วยที่ครอบคลุมปัญหาทุกด้าน การลงมือฝึกปฏิบัติให้การพยาบาลอย่างที่ทำได้จริง ตรงปัญหาตามมาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยที่เฉพาะ การปฏิบัติดังกล่าวช่วยให้นักศึกษาเกิดความคิดเชิงวิเคราะห์สร้างสรรค์¹² ปรับตัว คิดในมุมมองใหม่ๆ ทั้งยังให้ความรับผิดชอบ มีวินัย ปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างมีจิตสำนึก ยึดถือประโยชน์ สร้างเสริมสุขภาวะ มุ่งมั่น ใส่ใจ ให้ความสำคัญที่ดีที่สุดแก่ผู้ป่วยและครอบครัว ในการทำหน้าที่ติดตามอาการที่ควรเฝ้าระวัง แก้ปัญหา ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิด จึงทำให้นักศึกษาสะท้อนคิดพฤติกรรมการ “เป็นคนดี”

นอกจากนั้น แบบบันทึกกระบวนการพยาบาลที่มีข้อมูลสอดคล้องกับอาการและอาการแสดงที่พบบ่อยจากการกำหนดให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะสืบหาข้อมูลจากแฟ้มรายงาน จากฐานข้อมูลของผู้ป่วย จากแหล่งสืบค้นทางวิชาการอื่น ๆ เพื่อความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งข้อมูลที่กระชับ จำเป็น ควรใช้ในการวางแผนการพยาบาลที่เป็นปัญหาที่สำคัญ จะกระตุ้นให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการคิดใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจทางคลินิก สามารถวางแผน และเลือกให้การพยาบาลที่เหมาะสมกับข้อมูลตามหัวข้อที่กำหนดเป็นแนวทางในบันทึกการพยาบาล¹¹

ในการศึกษาที่เป็นกลุ่มเล็กทำให้ง่ายต่อการฝึกและแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดความกระจ่าง⁹⁻¹¹ ทำให้มีการพัฒนาคุณลักษณะการ “มีปัญญา” ที่นักศึกษา

มีความรู้และทักษะวิชาชีพในสาขาที่ศึกษาเป็นอย่างดี รอบรู้ในศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง จากการนำข้อมูลที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาผู้ป่วย สามารถคิดอย่างใคร่ครวญ วิเคราะห์ วิจาร์ณ และสังเคราะห์การพยาบาลเพื่อแก้ปัญหาผู้ป่วย อย่างรู้แจ้ง รู้จริง สมเหตุ สมผล จากการสะท้อนคิดของการนำไปใช้ได้จริง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง กล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าทำ กล้าเปลี่ยน หากการให้การพยาบาลนั้นไม่ตรงกับปัญหาที่พบ ร่วมกับสมรรถนะหลาย ๆ ข้อในทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารและประสานงาน การสืบค้นข้อมูลสารสนเทศใช้เทคโนโลยี เพื่อนำมาเขียนแผน การพยาบาล มีความรับผิดชอบ ความยืดหยุ่น และการปรับตัว เกิดทักษะด้านสังคมและวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับค่านิยมหลักของคณะพยาบาลศาสตร์ คือ กล้าคิด กล้าทำ กล้าเปลี่ยน เรียนรู้ตลอดชีวิต คิดพัฒนาต่อเนื่อง สร้างนวัตกรรมใหม่ มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางการพยาบาล²

การพัฒนาทักษะการสื่อสารกับพยาบาลรุ่นพี่ในหอผู้ป่วยเพื่อรวบรวมข้อมูล และศึกษาข้อมูลในฐานข้อมูล อีกทั้ง พัฒนาทักษะในการสื่อสารกับญาติและครอบครัวของผู้ป่วยเพื่อได้ข้อมูลเชิงลึก ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับพยาบาลวิชาชีพทุกคน และควรปลูกฝังตั้งแต่นั้นักศึกษา¹³ การสื่อสารในลักษณะนี้ช่วยพัฒนานักศึกษาตามค่านิยมหลักของมหาวิทยาลัยมหิดลในเรื่อง ความกลมกลืนกับสรรพสิ่ง^{1,2,4} ซึ่งทักษะต่างๆ เหล่านี้จะมีผลให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเอง พัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถปรับตัวได้ดีในการศึกษารายวิชาต่อไป

ผลการสะท้อนคิดแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาเกิด การคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีสิ่งแวดล้อมจากการศึกษาภาคปฏิบัติ และการใช้ผู้ป่วยเป็นกรณีศึกษา ร่วม

กับการประเมินผู้ป่วยตามรูปแบบของแบบบันทึกที่ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาได้ประเมินผู้ป่วยตรง ครอบคลุม และชัดเจนมากขึ้น มีผลต่อการนำข้อมูลมาจัดกลุ่ม ความสำคัญเป็นข้อวินิจฉัย วางแผน ที่จะดูแลได้ สอดคล้องกับปัญหา สามารถลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่เตรียมวางแผนไว้ และประเมินผลปรับแก้ไขเพิ่มเติม ภายหลังให้การพยาบาล การบันทึกตามแบบบันทึก กระบวนการพยาบาลทำให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา¹¹ เพราะประกอบด้วย ขั้นตอนของการใช้ความคิดเพื่อกำหนดวิธีการแก้ปัญหา ถึง 3 ขั้นตอน คือ ประเมินข้อมูล กำหนดข้อวินิจฉัย และเขียนแผนการปฏิบัติการพยาบาล และเมื่อนำไป ปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา ยังมีการประเมินผลลัพธ์ว่า เป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ จึงเป็นการช่วยส่งเสริม ให้นักศึกษามีความรับผิดชอบในผลลัพธ์ที่เกิดจาก การปฏิบัติ สำนึกในหน้าที่ของตนเองและส่วนร่วมใน ฐานะที่จะเข้าสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ¹¹⁻¹³ ที่เป็นการ “นำพาสุข” อย่างยั่งยืนให้กับนักศึกษาเมื่อสำเร็จ การศึกษาไปทำงานในวิชาชีพ

แบบบันทึกทางการพยาบาลที่ประกอบด้วย รายละเอียดของการประเมินปัญหา วางแผน และ ประเมินผลลัพธ์ ช่วยส่งเสริมทักษะทางปัญญาของ นักศึกษา ในการวิเคราะห์สถานการณ์ที่สำคัญ วิเคราะห์ ประเด็นทางคลินิกได้ลุ่มลึก¹¹ อธิบายเหตุผลของการ ปฏิบัติ ความคิดและเจตคติระหว่างให้การพยาบาล โดยตรงกับผู้ป่วยและการมีปฏิสัมพันธ์กับทีมสุขภาพ ที่เกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาสะท้อนคิด อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับประสบการณ์การพัฒนาความคิด ที่สำคัญและการสื่อสารให้ผู้ป่วยได้รับรู้ถึงความสำคัญ ของการพยาบาล การอธิบายและสะท้อนถึงลำดับความ สำคัญก่อนหลังในการดูแล เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยเพิ่มระดับ ความเชื่อมั่นของนักศึกษาซึ่งเป็นทักษะตาม มคอ.^{12,13}

สำหรับแบบบันทึกการสะท้อนคิดในแต่ละขั้นตอน ของการปฏิบัติ นั้น เป็นวิธีทางหนึ่งที่กระตุ้นให้นักศึกษา ประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง ฝึกความรับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ และทำให้พัฒนาสู่การเรียนรู้ด้วย ตนเองตามทักษะในศตวรรษที่ 21^{1,4} ระหว่างการใช้ แบบบันทึก นักศึกษาทุกคนได้มีการซักถาม แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น สะท้อนให้ผู้วิจัยที่เป็นอาจารย์ผู้สอนภาค ปฏิบัติได้รับรู้ตลอดกระบวนการ การสนทนาอย่าง ต่อเนื่องระหว่างอาจารย์กับนักศึกษากลุ่มย่อยทำให้เกิด การพัฒนาเจตคติที่ดีต่อกระบวนการเรียนรู้ และการ พัฒนาให้กล้าแสดงความคิด กล้าแสดงออก การพัฒนา สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา และ ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเอง^{8,9} การเรียนการสอนใน ลักษณะนี้เป็นวิธีการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ในฐานะผู้รู้ ผู้สร้างสรรค์ ผู้ที่จะเติมเต็มความรู้ของ ผู้เรียนอื่นๆ ภายในกลุ่มได้¹⁶

การใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อการเรียนการสอน ในรายวิชาปฏิบัติ เป็นวิธีการสอนที่ได้ถูกนำมาใช้ใน วิชาชีพการพยาบาลในประเทศไทยเกือบ 4 ทศวรรษ ผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันว่า กระบวนการพยาบาลเป็น วิธีการที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้ เพราะเป็นการฝึกกระบวนการคิดเชิงวิทยาศาสตร์ สอนให้ผู้เรียนมองปัญหาแบบเป็นระบบ และเมื่อเพิ่มเติม รายละเอียดของการบันทึกให้มีจุดเน้นที่ปัญหาทางคลินิก ของผู้ป่วยมากขึ้น ยิ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความสะดวกใน การนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เกิดความมั่นใจ และเกิด การพัฒนาคุณลักษณะอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะ ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามค่านิยมหลักมหาวิทยาลัย มหิดลและคณะพยาบาลศาสตร์ ทักษะทางการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำแบบบันทึกกระบวนการพยาบาลที่พัฒนาขึ้น ไปใช้กับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยกระตุ้นให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดวิเคราะห์ การคิดใช้เหตุผล และการตัดสินใจทางคลินิก จากการฝึกทักษะที่จำเป็นทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

2. สามารถนำแบบบันทึกกระบวนการพยาบาลที่พัฒนาขึ้น ไปใช้ในการปฏิบัติของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เพื่อกำหนดทิศทาง การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม ชัดเจนถูกต้องกับผู้ป่วย แต่ยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ยังไม่โดดเด่นในการศึกษาคือ “มีปัญญา” และ “นำพาสุข” ซึ่งผู้วิจัยจะต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระในแบบบันทึกและให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และอาจารย์ผู้สอนมากขึ้น เพื่อสนับสนุนให้มีความคิดที่กว้างขวางในการปฏิบัติการพยาบาล

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณกองทุน ซี.เอ็ม.บี. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในการสนับสนุนทุนโครงการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ โตสิงห์ รองศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ลดา ฉันทน์เรืองวณิชย์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปรางทิพย์ ฉายพุทธ ในการให้คำแนะนำเตรียมต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์ในครั้งนี้

References

1. Mahidol University. The characteristics of graduates's Mahidol University. Student The Handbook 2018 [serial online] 2018 [cited 2018 June 20]. Available from: <http://www.student.mahidol.ac.th/newstudent/manual61/2-mahidol6.html>. (in Thai).

2. Mahidol University: Human Resource Division. Core value of Mahidol University. [serial online] 2016 [cited 2018 June 20]. Available from: URL: www.muic.mahidol.ac.th/eng/wp-content/downloads/.../Learning%20Outcomes.doc. (in Thai).
3. Ministry of Labour; Labor Market Information Division. Graduates and Estimates of Labor Market Entry 2018. [serial online] 2018 [cited 2018 June 20]. Available from: https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/lmia_th/434d960853f2b73eef90f5e6c5fe9cf.pdf (in Thai).
4. Mahidol University; Human Resource Division. Core value of Mahidol University. [serial online] 2016 [cited 2018 June 20]. Available from: URL: <http://op.mahidol.ac.th/orpr/nehwhr/mahidol-corevalues/> (in Thai).
5. Weeks K, Coben D, Lum G, Pontin D. Developing nursing competence: future proofing nurses for the changing practice requirements of 21st century healthcare. *Nurse Educ Pract* 2017;27: A3-4. doi:10.1016/j.nepr.2017.08.020
6. Mahidol University. The number of bachelor's degree students, Mahidol University. 2015. [serial online] 2015 Sep 30 [cited 2018 June 21]. Available from: URL: http://www.op.mahidol.ac.th/oraa/wp/wp-content/uploads/2016/07/total_student_bachelor_58.pdf. (in Thai).
7. Ewertsson M, Bagga-Guptab S, Blomberg K. Nursing students' socialisation into practical skills. *Nurse Educ Pract* 2017;27: 157-64.
8. Haugan G, Sorensen AH, Hanssen I. The importance of dialogue in student nurses' clinical education. *Nurse Educ Today* 2012;32(4): 438-42.
9. Boruvková R, Emanovský P. Small group learning methods and their effect on learners' relationships. *Problems of Education in the 21st Century. PEC* 2016;75(4):45-58.

10. Seabak WW. Nursing process concepts and applications. 3rd ed. Clifton (NY): Delmar Cengage Learning; 2013.
11. Lee JH, Lee YJ, Bae JY, Seo M. Registered nurses' clinical reasoning skills and reasoning process: a think-aloud study. *Nurse Educ Today* 2016;46: 75–80.
12. Dos Santos Martins Peixoto TA, Dos Santos Martins Peixoto NM. Critical thinking of nursing students in clinical teaching: an integrative review. *Revista de Enfermagem Referência* 2017;4(13):125–38. doi.org/10.12707/RIV16029
13. Papatnasiou IV, Kleisariis CF, Fradelos EC, Kakou K, Kourkouta L. Critical thinking: the development of an essential skill for nursing students. *Acta Inform Med* 2014; 22(4):283–6. doi:10.5455/aim.
14. Strik C, Beukel BVD, van Rijckevorsel D, Stommel MWJ, Ten Broek RPG, van Goor H. Risk of pain and gastrointestinal complaints at six months after elective abdominal surgery. *J Pain* 2018;20(1):38–46. doi: 10.1016/j.jpain.2018.07.010.
15. Chan ZCY. A qualitative study on communication between nursing students and the family members of patients. *Nurse Educ Today* 2017;59: 33–7.
16. Duers LE. The learner as co-creator: a new peer review and self-assessment feedback form created by student nurses. *Nurse Educ Today* 2017;58:47–52.
17. Mahidol Graduation Ceremony [serial online] 2018 [cited 2019 Feb 28]. Available from: URL: <https://egraduation.mahidol.ac.th/access-order.html#1>. (in Thai).
18. Thai Qualifications Framework for Higher Education. [serial online] 2018 [cited 2019 Feb 28]. Available from: URL: <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/news6.php>. (in Thai).